

Kerék-Bárczy Szabolcs ünnepi beszéde
Los Angeles, Mindszenty Square, 2006. október 22.

Igen Tisztelt Hölgyeim és Uraim!
Tisztelt Emlékező Közönség!
Kedves Barátaink!

Nagy megtiszteltetés és külön öröm számomra, hogy ma itt, Los Angelesben emlékezhetem Önökkel együtt a magyar forradalom és szabadságharc ötvenedik évfordulóján, hogy emléket állíthatok hőseinknek, akiknek áldozatvállalása nélkül sokan nem lehetnénk ma itt. Külön köszönet és tisztelet illeti Szörényi Éva művésznőt és a szabadságharcos magyarokat, akik ötven éven keresztül őrizték a szabadság lángját, dacolva még Amerikában is egyet nem értéssel, ellenségeskedéssel, és terjesztve a szabadság eszméjét nem csak ebben az országban, hanem szerte a nagyvilágban. Tudom, hogy nem mindig volt veszélytelen az ünneplés még emigrációban sem, s nem kis bátorság, elkötelezettség és lemondás kellett ahhoz, hogy a forradalom eszméjét öt évtizeden keresztül megőrizzék. A késői generációk, a forradalom örökösei nevében fejet hajtok minden hősünk előtt, mert tudom, hogy az ő kitartásuk, bátorságuk, tisztességük és meg nem alkuvásuk nélkül ma Magyarország nem lenne szabad, független és nem állhatna büszkén a nemzetek közösségében. De enélkül a kitartó szabadságszeretet nélkül talán meg sem bukott volna a kommunista világ-diktatúra. Ezért nem csak a baloldali elnyomás alól felszabadultak lehetnek hálásak hőseinknek, személy szerint Önöknek is, hanem minden ember, aki a szabadságot teszi eszményévé, az emberi méltóság egyik legfontosabb alappillérvé.

Hölgyeim és Uraim!

1956 sokféle tanulsággal szolgál számunkra. Mi, akik egy vagy több évtizeddel a forradalom után születünk, csak szüleink és nagyszüleink elmeséléséből ismerhetjük az akkori eseményeket. Iskolában nem tanulhattunk szabadságharcunkról, és amit mégis hallottunk az októberi eseményekről, azok a valóság súlyosan meghamisított és eltorzított hazugságai voltak. Keveset tudtunk a temetetlen halottakról, a magyar Gulágról, a puszta földbe taszított, szögesdróttal összekötözött, arccal lefelé elhantolt ezrekről, a demokratikus szocializmus nevében kivégzett tizenévesekről, a százezerszám elüldözött honfitársakról, a derékba tört életpályákról, a megfélemlített milliokról. Arról a hazugságtengerről, amely generációk életét csonkította meg és tudatát torzította évtizedeken át. A gondosan rejtegetett egykori újságok, röplapok és a csak suttozva elmesélt visszaemlékezések hosszú éveken át csak töredékesen adhatták vissza a forradalom eseményeit egy olyan korban, amikor az intézményesített hazugság és hazaárulás volt a követendő példa, és amikor a nemzetgyalázók és a másokat szabadságuktól megfosztók számíthattak kitüntetésekre és különféle privilégiumokra. Micsoda képmutatás, micsoda könyörtelen cinizmus kellett ahhoz, hogy ez megtörténhessen! A második világháború után még fölsejlett annak reménye, hogy a Kárpát-medencében békés fejlődés indulhat meg, ám többen már akkor világosan látták, hogy a keletről tankok árnyékában terjedő barbárság akadálytalanul utat tör magának és hosszú évekre, sőt évtizedekre sötétbe borítja fölöttünk az eget.

Az ötvenes évek Magyarországa a legbrutálisabb, legnyersebb diktatúra volt, amely egy olyan eszme nevében lépett fel, amely nem csak a magyaroktól volt idegen, de természeténél fogva egyetemlegesen emberellenes volt. Ki kell mondanunk, hogy maga az ideológia volt romlott, s mivel

nem az ember legnemesebb jellemvonásait állította eszményképül, ezért nem is lehet jellemezni az „erkölcs” vagy „tisztesség” fogalmaival. A diktatúra működtetői, vezetői azonban semmilyen korban nem bújhatnak el és nem kereshetnek öngazolást az ideológiára hivatkozva, mert egy nemzet nevében fellépők csakis a nemzet boldogulását és az emberi méltóság minden körülmények között való védelmét tarthatják legfőbb értéknek. Erre kell, hogy irányuljon a politika, s csakis ilyen eszmékért szabad közéleti szerepet vállalni. Igaz, ezeket az eszméket sokféle programmal lehet megvalósítani, ezért van létjogosultsága a demokráciákban a pártoknak. A magyar nemzet érett volt a demokráciára 1945-ben, ezt bizonyították a választások, amikor a kommunisták szégyenletes vereséget szenvedtek. S a magyarok éppen ezt a demokratikus érettségüket bizonyították 1956 őszén, s ezt hihetetlen bátorsággal és méltósággal párosították.

Hölgyeim és Uraim!

1956 októbere tündöklés volt. Fellobbanó láng és égő tűz volt. Örömsóhaj és vad győzelmi kiáltás volt. A lelkek egymáshoz érése és egybeolvadása volt. De nagy-nagy élethalál harc is volt, fiatalos elszántsággal és érett bölcsességgel. Mert csak a bölcs ember akar és tud mélyen előre tekinteni, s felelősen átölelni jövő korokat. A magyar szuverenitás helyreállításának célja és az ezzel kapcsolatos politikai döntés nem valamiféle vágyalom volt vagy hirtelen jött ötlet, hanem alapvető érdekeink világos felismeréséből fakadó higgadt következtetés. A pluralizmus deklarálása szintén nem védekezés volt, hanem előre mutató megoldás. Mindezen döntések és az ezek körül kialakult konszenzus miatt győzhetett a forradalom. Az alapvető politikai és társadalmi egyetértés tehát nélkülözhetetlen nagy döntések meghozatalához, olyanokhoz, amelyekben a nemzet sorsa múlik. Nagy Imre és az egykori kisgazdák, szociáldemokraták és mások egyetértettek a fenti kérdésekben, még akkor is, ha a demokrácia működtetéséről, a politika irányáról nyilván eltérően is gondolkodtak. Ezért lehet Nagy Imre mártír miniszterelnök ma ugyanúgy hősrünk és példaképünk, mint a megannyi hozzá hasonlóan ismert személyiség és a név szerint alig vagy egyáltalán nem ismert ezrek és tízezrek. Ők mindannyian helytálltak és vállvetve küzdöttek egy olyan történelmi pillanatban, amikor az összefogás és az egyetértés volt minden, amivel rendelkezünk. Hiszen katonailag nem tudtuk magunkat megvédeni és világpolitikai helyzetünk sem vont körénk védőbástyát.

A túlerő és a belső árulás azonban leverte a dicsőséges és győztes forradalmat követő szabadságharcunkat. Elsősorban az árulás fáj nekünk, hiszen józan ésszel alig foghatjuk fel, hogy saját népünkben való emberek miatt és hogyan folyamodhatnak áruláshoz. Mi az a Júdas-pénz, amiért valaki hátbatámadja honfitársait?

Ha 1956-ra emlékezünk, akkor ezt csak úgy tehetjük, ha felidézzük ezt az árulást és az annak nyomán létrejött elnyomó rezsimit. Az úgynevezett puha diktatúrát—minő cinizmus ez a szókép: „puha diktatúra”. S minő fájdalom és szinte érthetetlen, hogy a világ a megalázó „gulyáskommunizmus” jelzővel illette azt a közel harmincöt évet, amelyet Kádár-korszaknak nevezünk. Sokan még ma is nosztalgiával emlegetik ezt az időszakot. A nosztalgia csak a személyes életünk, a fiatalság felidézése esetén érthető, a politikai rendszer esetében aligha. Mert a forradalmat követő rendszer az ötvenes évek legsúlyosabb jogtiprásainak bölcsőjében, hazaárulók és külföldi elnyomók bábáskodása mellett született. Így ebből a jogtalanságból és hazugságból nem teremthettek demokratikus és igazságos rendszert azok, akik ezt a többrendbeli erőszakot ejtették Magyarországon. Nem enyhít a magyar kommunista vezetők felelősségén semmit az, hogy más kelet-európai országokban még nagyobb elnyomás alatt éltek az emberek. Mert az árulásra nincs mentség! 1956 és 1990 között nem Moszkvából importált vezetők irányították az országot, hanem magyarok. Hogyan teheték ezt? A

legnagyobb bűnök egyikét követték el, amit ember ember ellen csak elkövethet: bűnre, kis, hétköznapi árulásokra és hazugságokra csábították-zsarolták emberek százezreit hosszú évtizedeken keresztül. Ahogy Illyés Gyula 1956. november 2-án megfogalmazta: „hol zsarnokság van,/mindenki szem a láncban;/belőled búzlik, árad,/magad is zsarnokság vagy;”.

Hölgyeim és Uraim!

Amikor hőseinkre emlékezünk és nekik köszönetet mondunk, akkor azt is fel kell idéznünk, hogy a hősök miért váltak azzá. Vajon miért kellett hőssé vagy mártírokká válniuk olyanoknak, akik csak egyszerűen tisztességes emberekként, becsületesen dolgozva szeretnék volna élni életüket? Kinek, vagy kiknek van joguk hőssé és mártírokká tenni másokat? Most nincs alkalmunk a tárgyilagos történelem idézésre, de azt elvárhatjuk és megkövetelhetjük, hogy iskolákban és újságokban, irodalmi művekben és kutatóintézetekben rendre megjelenjenek az ötven évvel ezelőtti események. Hogy gyerekeink akkor is tisztában legyenek azzal, hogy kik voltak a hősök és kik az árulók, s hogy ki miért válhatott hőssé vagy miért alacsonyodott árulóvá, amikor már nem élnek a szemtanúk. Elvárhatjuk és megkövetelhetjük, hogy világos beszédben különüljenek el a forradalomért harcolók a szabadságharcot leverőktől. Elvárhatjuk és megkövetelhetjük, hogy a hősök, az igaztalanul szenvedettek és a mártírok a nemzeti emlékezet piedesztáljára emelkedjenek, míg a hazaárulók, az idegen hatalmak és diktatórikus eszmék kiszolgálói a történelem szemétdombjára hulljanak. Ahogy 1983-ban Nagy Gáspár figyelmeztetett: „egyszer majd el kell temetni/és nekünk nem szabad feledni/a gyilkosokat néven nevezni!” Hol lenne jogosabb ezeket követelni, mint az Egyesült Államokban, ahol nem csak a nemzeti, de a hétköznapi hősök, a különféle tudományokban, a sportban vagy a gazdasági életben jeleskedők is kivívják maguknak közösségük elismerését és megbecsülését.

Hölgyeim és Uraim!

Érzem a komoly súlyát annak, hogy az 50. évfordulóra olyan valakit hívtak emlékezni, aki tizenöt esztendővel a forradalom után született. A rendszerváltozás után elsőként Antall József miniszterelnök oszthatta meg Önökkel ezeket a percek, később én úgymond hivatalból lehettem jelen az '56-os megemlékezéseken. Most szeretettel hívtak és nagy szeretettel, de a felelősség súlyával a vállamon jöttem Los Angelesbe. Csak ismételni tudom a meggyőződésemet: az 1956-os forradalom és szabadságharc olyan kimagasló eseménye, fénypontja a magyar történelemnek, amely követendő mintát adott és ad a jelenben és a jövőben is minden népnek. Önök közül sokan végigharcolták a forradalmat, sokat szenvedtek, az emigráció keserű kenyerét ették. De a forradalom nem csak az Önöké. A forradalom mindannyiunké, az enyém, a fiataloké, öthónapos gyermekemé, még meg nem született gyerekeinké, unokáinké, amerikai és minden nemzetiségű barátainké. Ne feledjük, hogy hányan és hányan harcolnak ebben a pillanatban is szabadságukért, hány ártatlanul bebörtönzött, üldözött ember él a világban és hány embertársunk sínylődik-éhezik, mert valahol valakik úgy döntöttek, hogy elnyomják, zsarolják és kifosztják őket. Rájuk is gondoljunk, és ahol csak tudjuk, mondjuk el, hogy milyen a szabadság, hogy milyen az, ha őszintén és felszabadultan beszélhetünk, ha nem kell a hátunk mögé nézni minduntalan. S mondjuk el azt is, hogy gyakran milyen küzdelmes megőrizni a szabadságot. Küzdelmes és fáradságos feladat, mert a szabadságot is csak mi, gyarló és csetlő-botló emberek tartjuk fenn. Mindannyian, minden közösségben, családjában, munkahelyeinken és nemzeti szinten is sokat vitatkozunk, és ez így van rendjén. Ám ne feledjük: a gyűlölet a diktatúrák éltető eleme, nem a szabadságé! Önök adtak példát arról, hogy mire képes az egymásba kapaszkodás, az összefogás: képesek voltak megroppantani egy gyűlölet fűtötte örületet, egy ámokfutó rendszert.

Megígérem, hogy erőmből telően továbbviszem az Önök gyújtotta szabadság-lángot, hogy ahol csak tudom, elmesélem azt, amit Önöktől és más hősektől tanultam, s felidézve példájukat, emléket állítok gyermekem szívében is 1956 dicsőséges forradalmának és hős szabadságharcának.

Köszönöm helytállásukat! Köszönöm, hogy itt lehetek Önökkel és köszönöm megtisztelő figyelmüket!